

KONSPEKT

NA SPOTKANIE PARAFIALNEGO ZESPOŁU SYNODALNEGO W LUTYM „INSTYTUCJE DIECEZJALNE W SŁUŻBIE REALIZACJI MISJI KOŚCIOŁA”

O, Matko Kościoła! Spraw, ażeby Kościół cieszył się wolnością i pokojem w spełnianiu swojej misji. Niech się w tym celu stanie dojrzały nową dojrzałością wiary i wewnętrznej jedności. Pomóż nam przemóc opory, trudności i słabości. Pomóż nam ujrzeć na nowo całą prostotę i godność chrześcijańskiego powołania. Spraw, aby nie brakowało „robotników w winnicy Pańskiej”.

Uświęcaj rodziny. Czuwaj nad duszą młodzieży i sercem dzieci. Pomóż w przezwyciężaniu wielkich zagrożeń moralnych, które w różnych narodach godzą w podstawowe środowiska życia i miłości. Daj nam odradzać się wciąż pięknem świadectwa danego Krzyżowi i zmartwychwstaniu Twojego Syna. Amen.

Św. Jan Paweł II. Akt Oddania Matce Bożej – fragment. Częstochowa 4 czerwca 1979r.

I. Jak jest?

1. Kościół i jego zbawcza misja.

Kościół Rzymskokatolicki realizuje swoją misję ewangelizacyjną w świecie w wielu wymiarach i płaszczyznach. Jest przede wszystkim wspólnotą braci i siostr w drodze do celu, którym jest zjednoczenie z Trójjedynym Bogiem. Jest to przede wszystkim wspólnota duchowa, która realizuje swoją misję w konkretnym czasie i miejscu.

Duchowy wymiar Kościoła realizowany jest również – poza sferą duchową, liturgiczną i sakramentalną – poprzez konkretne działania na rzecz dobra człowieka. Kościół zatem towarzyszy człowiekowi w całym okresie jego życia na wielu płaszczyznach w jego drodze ku uświęceniu.

Pomocą w zrozumieniu znaczenia i zadań poszczególnych instytucji diecezjalnych jest nie tylko prawodawstwo kościelne, takie jak Kodeks Prawa Kanonicznego czy dokumenty IV Synodu Diecezji Tarnowskiej, ale także opublikowana w sierpniu 2015 roku Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski w sprawie zarządzania dobrami doczesnymi Kościoła.

Pochylając się nad tematem znaczenia tych instytucji w służbie realizacji misji Kościoła, warto zaznaczyć, iż z misji tej wynika konieczność posiadania środków niezbędnych do „sprawowania kultu, prowadzenia dzieł apostołstwa oraz miłości, zwłaszcza wobec biednych, a także do tego, co jest konieczne do godziwego utrzymania szafarzy” (kan. 222 § 1 KPK; por. DP 17).

Nie można zapominać, że posiadanie dóbr doczesnych oraz ich administrowanie zawsze winno być zgodne z ewangeliczną zasadą, która mówi, że najważniejsze są wartości duchowe (por. Mt 16,26). Z faktem posiadania dóbr doczesnych łączy się troska o majątek kościelny. Troska ta powinna przejawiać się zwłaszcza w dbałości o budynki sakralne, cmentarze oraz inne ruchome i nieruchome dobra kościelne.

Jak zaznacza wspomniana Instrukcja „władza kościelna powinna troszczyć się o prawidłowe gospodarowanie posiadanymi dobrami materialnymi. Wszelki zaś obrót majątkiem kościelnym, zgodnie z kan. 1254 i 1260 KPK, powinien mieścić się w granicach celów właściwych Kościołowi i służyć przede wszystkim rozwojowi jego zbawczej misji” (Instrukcja 1.3.).

2. Instytucje Diecezji Tarnowskiej realizujące zadania duchowe i materialne.

Diecezja Tarnowska Kościoła Rzymskokatolickiego swoje zadania, w ramach realizacji misji Kościoła, wykonuje przez poszczególne instytucje diecezjalne.

Kuria Diecezjalna w Tarnowie jest zespołem osób i instytucji, które świadczą pomoc Biskupowi Tarnowskiemu w kierowaniu i sprawnym zarządzaniu Kościołem tarnowskim. Ostatecznym celem i racją działań podejmowanych przez Kurię jest troska o jak najlepsze wypełnianie misji Kościoła, którym jest zbawienie dusz oraz dobro Kościoła.

Przedstawicielami Biskupa Tarnowskiego „w terenie” są **dziekani**, powołani do koordynacji i kontroli działalności pasterskiej duchownych w ramach dekanatu (jednostki administracyjnej Kościoła, składającej się z kilku lub kilkunastu sąsiadujących ze sobą parafii). Dziekani reprezentują również Biskupa Tarnowskiego w kontaktach z wiernymi w sprawach funkcjonowania wspólnot parafialnych, zrzeszonych w ramach dekanatu.

Sąd Diecezjalny zajmuje się kwestiami spornymi, które dotyczą spraw wspólnoty Kościoła i jego członków. Sądownictwo kościelne rozpoznaje te sprawy, które dotyczą rzeczy duchowych i z nimi związanych, a także oceniają przekroczenie ustaw kościelnych, ustalają winę i wymierzają kary kościelne. Sądy kościelne zajmują się też sprawami o stwierdzenie nieważności małżeństwa.

Przy Sądzie Diecezjalnym działają **Poradnie Prawno-Kanoniczne** w Tarnowie, w Nowym Sączu i w Mielcu, w których nieodpłatnie udzielane są porady w zakresie ustalenia tytułu nieważności małżeństwa, dokumentów wymaganych do przyjęcia skargi, jak i przebiegu samego procesu kanonicznego.

Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie ma za zadanie przygotować powołanych do kapłaństwa w procesie formacji, obejmującym całą osobę powołanego, z uwzględnieniem wszystkich płaszczyzn jego osobowości oraz warunki, w których przyjdzie mu żyć i pracować. Wyróżnia się cztery płaszczyzny seminaryjnej formacji: formację ludzką, duchową, intelektualną i pastoralną.

Wyższe Seminarium Duchowne prowadzi **Dom Formacyjny Alumnów** w Błoniu, w którym nowoprzyjęci kandydaci do kapłaństwa zostają wprowadzeni w życie duchowe i formację seminaryjną.

Prowadzona przez Wyższe Seminarium Duchowne **Willa „Pod Krzyżem”** w Zakopanem jest miejscem wakacyjnego wypoczynku dla alumnów i kapłanów, a także przestrzenią do pogłębienia duchowości poprzez kontakt z pięknem natury.

Zamysłem inicjatorów istnienia **Towarzystwa Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie** było otoczenie kandydatów do kapłaństwa wsparciem modlitewnym i materialnym poprzez osoby świeckie, którym na sercu leży troska o powołanych do kapłaństwa. Członkowie Towarzystwa modlą się codziennie za powołanych do kapłaństwa oraz o nowe powołania do Służby Bożej. Wspierają także Seminarium poprzez dary materialne.

Dom Księży Diecezji Tarnowskiej im. św. Józefa w Tarnowie. W obszarze opieki nad osobami chorymi i starszymi, Kościół Tarnowski nie zapomina o Kapłanach. W Domu Księży Diecezji Tarnowskiej im. św. Józefa mieszkają Kapłani, którzy z różnych powodów nie mogą już bezpośrednio angażować się w duszpasterstwo. Zapewnienie godnych warunków bytowych oraz podstawowej opieki umożliwia kapłanom kontynuowanie misji kapłańskiej.

Modlitwa, ofiara, choroby, cierpienie, praktykowanie czynów miłosierdzia itp. ofiarowane dla wynagrodzenia Bogu za grzechy (własne i całej ludzkości) i wyproszenia potrzebnych łask dla Kościoła, Ojczyzny i świata, czynią z Domu Księży duchowe zaplecze działalności Kościoła w świecie

Caritas Diecezji Tarnowskiej jest przykładem konkretnej realizacji przykazania miłości bliźniego. Działania tej instytucji obejmują szeroki wachlarz działań pomocowych i charytatywnych, a także promowanie i kształtowanie postaw chrześcijańskiego miłosierdzia we wspólnocie Kościoła.

Formacja do – jak mówił św. Jan Paweł II – „miłosiernej miłości” odbywa się poprzez szkolne koła Caritas, a także oddziały parafialne. Instytucjonalnie Caritas Diecezji Tarnowskiej prowadzi domy, w których otacza się opieką chorych, starszych, niepełnosprawnych i chorych terminalnie, jak również organizuje konkretną pomoc materialną dla potrzebujących.

Archiwum Diecezjalne im. abp. Jerzego Ablewicza jest zbiorem akt i dokumentów, obrazujących bogate życie Kościoła, jego instytucji i wiernych na przestrzeni wieków. Stanowi także źródło wiedzy o minionych pokoleniach i ich drodze do świętości. Zgromadzone zbiory służą różnego rodzaju badaniom naukowym i opracowaniom historycznym.

Muzeum Diecezjalne jest jednym z najstarszych muzeów diecezjalnych w Polsce. Od ponad stu trzydziestu lat gromadzi zbiory bezcennych dóbr kultury, otacza je opieką konserwatorską, eksponuje wybrane dzieła sztuki oraz edukuje w dziedzinie historii oraz konserwacji kościelnych zabytków.

Poprzez działalność wydawniczą **Wydawnictwa Diecezji Tarnowskiej „Biblos”** Diecezja Tarnowska propaguje na szeroką skalę wartości chrześcijańskie. Wydawnictwo „Biblos” publikuje książki o treści religijnej, a także pozycje naukowe z zakresu filozofii i teologii oraz innych dziedzin, skupionych na formacji duchowej i intelektualnej człowieka. Prowadzi również sieć księgarni, sklepów z dewocjonaliami i innymi artykułami religijnymi.

W Nowym Sączu, od ponad 25-ciu lat, działalność prowadzi **Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Promyczek”**, skupione głównie na formacji najmłodszych. Dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym otrzymują, w dostosowanej dla nich formie przekazu, treści religijne, propagowane poprzez czasopisma, filmy, pomoce duszpasterskie dla dzieci, a także muzykę i śpiew zespołu „Promyczek Dobra”.

Wsparciem dla działań Wydawnictwa są działania **Stowarzyszenia „Promyczek Dzieciom”**, które otacza szczególną troską dzieci uzdolnione artystycznie i wspiera integralny rozwój dzieci.

Radio Diecezjalne RDN Małopolska i RDN Nowy Sącz to diecezjalna rozgłośnia radiowa, dzięki której do szerokiego grona słuchaczy dociera przekaz nie tylko informacji bieżących z regionu, z kraju i ze świata, ale przede wszystkim – zgodnie z pierwotnym rozwinięciem skrótu RDN – głoszona jest Dobra Nowina. Radio towarzyszy przez całą dobę kolejnym pokoleniom diecezjan w codziennym życiu, pomagając także – poprzez programy religijne i wspólną modlitwę – w pogłębieniu życia duchowego słuchaczy.

Szczególnymi miejscami na mapie Diecezji Tarnowskiej są domy rekolekcyjne, które służą stałej formacji w duchu chrześcijańskim dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Szeroka i zróżnicowana oferta modlitwy i wypoczynku skierowana jest do wszystkich, poszukujących pogłębionej relacji z Bogiem. W naszej Diecezji tymi miejscami refleksji i duchowej odnowy są:

- **Centrum Duchowości im. św. Andrzeja Boboli w Blechnarce**
- **Centrum Formacyjno-Rekolekcyjne Diecezji Tarnowskiej „ARKA” w Gródku**
- **Diecezjalne Centrum Pielgrzymowania im. Jana Pawła II w Starym Sączu**
- **Diecezjalny Dom Rekolekcyjny w Ciężkowicach**
- **Ośrodek Formacyjno-Rekolekcyjny „Willa Pogoń” w Krynicy-Zdroju.**

Diecezjalne Centrum Organistowskie skupia uzdolnioną młodzież i dorosłych, kształcących się muzycznie i kulturowo, aby w przyszłości pełnić funkcję organistów parafialnych. Adeptci Centrum często tworzą i prowadzą we wspólnotach parafialnych schole i chóry, jak również kształtują wokalnie kantory i inne osoby, upiększające muzycznie liturgię Kościoła.

Diecezjalne Studium Rodziny prowadzone przez Wydział Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin przy współpracy z UPJPiI, kształci nowych Doradców Życia Rodzinnego. Na Studium może zapisać się każdy, kto pragnie w sposób systematyczny studiować teologię rodziny, prawo kanoniczne z zakresu małżeństwa i rodziny, psychologię rodziny, itp. oraz nauczyć się naturalnych metod rozpoznawania płodności (metoda Rötzera).

Działalność **Fundacji im. Arcybiskupa Jerzego Ablewicza** dedykowana jest ubogiej i uzdolnionej młodzieży, wspierając intelektualny i duchowy rozwój młodych ludzi poprzez system stypendiów naukowych.

Katolickie Centra Edukacji Młodzieży „KANA” działają na rzecz formacji i wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, kierując do nich szeroką ofertę zajęć edukacyjnych, sportowych i rekreacyjnych.

Sieć **Parafialnych Poradni Rodzinnych**, to struktura w ramach działalności Wydziału Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin. Posługują w nich wolontariusze Doradcy Życia Rodzinnego, którzy realizują obowiązkowe dla narzeczonych „3 spotkania w poradni rodzinnej”. Doradcy prowadzą także dyżury dla małżonków, którzy szukają pomocy w pięknym i godnym przeżywaniu powołania małżeńskiego i rodzicielskiego. Pełna lista Parafialnych Poradni Rodzinnych znajduje się na stronie: <http://www.dr.diecezja.tarnow.pl>.

Fundacja „AUXILIUM” w Tarnowie – ARKA Poradnia Specjalistyczna i Telefon Zaufania oferuje wszechstronną pomoc psychologiczną i psychoterapeutyczną osobom, nie radzącym sobie z przeciwnościami życia codziennego. Pomoc i wsparcie kierowane są zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do osób dorosłych, wskazując rozwiązania życiowych problemów w duchu wartości chrześcijańskich. Działalność Poradni jest ciągle rozwijana, obejmując swoim zasięgiem coraz szerszy krąg diecezjan.

Refugium Sp. z o.o. w Tarnowie została powołana w celu zarządzania i administrowania nieruchomościami Diecezji Tarnowskiej. Utworzenie spółki zapewnia transparentność gospodarowania dobrami doczesnymi oraz właściwe ich wykorzystanie i prawidłowy nadzór nad tymi dobrami, a uzyskane w ten sposób środki mają wspierać działalność duszpasterską.

II. Jak powinno być?

Instytucje diecezjalne ich znaczenie i działalność w synodalnej refleksji.

Podsumowując agendę instytucji Diecezji Tarnowskiej należy stwierdzić, że wszystkie powołane do istnienia podmioty duszpasterskie i gospodarcze mają na celu pomoc kapłanom, siostram i braciom zakonnym oraz osobom świeckim w realizacji misji ewangelizacyjnej Kościoła. Ich ilość oraz różnorodność świadczą nie tylko o wielopłaszczyznowym i bogatym wymiarze ludzkiego życia, ale także pokazują konkretne przestrzenie, w których Diecezja Tarnowska jest obecna.

W szybko zmieniającym się współczesnym świecie powstają nowe wyzwania, zagrożenia, ale i szanse dla głoszenia Ewangelii, jak również dla skutecznej działalności Kościoła jako instytucji. Należy zatem w ramach prac V Synodu Diecezji Tarnowskiej podjąć refleksję nad

właściwą relacją pomiędzy poszukiwaniem środków materialnych a wypełnianiem misji ewangelizacyjnej, zawartej w nauczaniu Mistrza z Nazaretu.

III. Co robić, aby było tak, jak powinno?

Wszyscy wierni, zarówno duchowni jak i wierni świeccy powinni okazywać szacunek do obowiązujących norm prawnych, którymi rządzą się instytucje diecezjalne. Chodzi tu przede wszystkim o Kodeks Prawa Kanonicznego, ale także dokumenty Stolicy Apostolskiej, Konferencji Episkopatu Polski, czy te, wydawane przez Biskupa Tarnowskiego.

W ramach Parafialnych Zespołów Synodalnych warto przedyskutować, a następnie odpowiedzieć na pytania (na spotkaniu Zespołu):

1. Z jaką jednostką organizacyjną, działającą w ramach Diecezji Tarnowskiej, mieliśmy już kontakt?
2. Jakie sprawy lub zagadnienia były przedmiotem czy okazją do kontaktu?
3. W jaki sposób, jak szybko i czy sprawnie otrzymaliśmy rozwiązanie problemu, pomoc lub wsparcie?
4. Czy wiem gdzie szukać wsparcia, pomocy czy porady w konkretnych problemach duszpasterskich?

Pytania do konsultacji (odpowiedzi zostaną wysłane do relatorów):

1. Co należałoby poprawić lub usprawnić w kontakcie lub sposobie załatwienia danej sprawy w jednostkach diecezjalnych?
2. Czy informacja o działalności jednostek diecezjalnych jest odpowiednia? Jeśli nie, to w jaki sposób poprawić przekazywanie informacji?
3. Czy dziekani w świadomości wiernych są reprezentantami Kurii diecezjalnej i Biskupa „w terenie” i jak jeszcze bardziej wzmocnić tę świadomość, żeby wierni odnosili się do nich jako do „pierwszej instancji”?
3. Wolne wnioski

Konspekt przygotowała
Komisja ds. Administracji Kościelnej
V Synodu Diecezji Tarnowskiej